

Анна ***МОЛЕВА***

БЛАГОДАРЯ

Благодаря Ти, Боже мили,
за всичко и за всеки миг,
и славя вечната Ти милост,
прекланям се пред Твоя Лик!

Благодаря Ти, че Те има,
че Си безкраен и всесвят,
и дишаме чрез Твойто Име,
и животворна благодат!

Благодаря Ти неизменно
за Твоята Любов – венец,
с Която можем дръзновено
да Те наричаме Отец!

Благодаря Ти, че пожертва
Едничкия Си Син любим,
та с Царството Ти всички верни
навеки да се сподобим!

Благодаря за всяка радост,
за топлите към мен сърца,
за тази несравнима сладост
да съм сред своите деца!

Благодаря за всички скърби
и болки в този грешен род,
с които Ти устройваш мъдро
всевечния блажен живот!

Благодаря Ти, Боже мили,
о, чуй смирения ми глас,
дари ми благодатни сили
достойно да те славя аз!

***

„Нямаше за тях място в
странноприемницата.“
/Лука.2:7/

За Тебе, слязъл да спасиш
човека скверен,
и с Истина да просветиш
света неверен –
къде глава да подслониш,
и място де да се родиш
не се намери...

***

С душата си, Боже, съзирам,
Ти идеш, Спасителю, в мен,
и с Тебе – всевечния ден,
о, колко е светъл всемирът!
Словата Ти нежно ме галят
и стеле се мир, синева,
и чувствам, с най-свети слова
да кажа „обичам“ е малко!

НАВЕЧЕРИЕ

Блестят снежинките кристални,
дечица се пързалят вън,
свещички привечер ще палнат,
пред тях шейна ще спре със звън.
Какво по-радостно и мило
от празничния ден рожден,
Младенче нам се е родило –
Спасител на света от тлен!
Звезда над святото Му ложе
огрява нежно длъж и шир,
и Го прославят в храма Божий
народ, и Ангели, и клир!
И молим се в света тревожен
най-сетне да настане мир!

***

В комунистическа омая,
в „победен“ и „преславен“ крос,
ако се бе родил Христос,
така и нямаше да знаем. †

Електронно издание на адрес: **vestnikiskri.com**
Издава свещ. Лъчезар Лазаров, отговорни редактори Снежана Костадинова, Боян Балкански. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**
Ползвани сайтове: https://literaturensviat.com/, https://sbp.bg/

ISSN 2738-7798

ИСКРИ

Йскри в словесното огниво. И сее във душата светлина. Сеяч е то на дефицитно слово, разнасящо човешка топлота.
П. Пеев

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА, Брой 56, декември, 2023 г.

Смисълът на ПРАЗНИКА

„Твоето Рождество, Христе, Боже наш, озари света със светлината на богопознанието… онези, които служеха на звездите от звезда се научиха да служат на Тебе, Слънцето на правдата“

Празниците наистина озаряват нашия ден с особена светлина. Те са онези събития и спомени, които не само ни връщат назад към достойните за почит времена и личности, но преживявайки ги днес и сега, ние, заедно с нашите близки и обичани хора, успяваме да изпитаме истинска и навременна радост. А тя, радостта не може да се появи ей така, от нищото. Тя винаги си има конкретна и ясна причина. Има и още нещо; радостта е малка, когато си сам, тя се съпреживява когато си част от общност: народ, колегиум, семейство или когато си част от Църквата, обединила в себе си всички общности от хора, вярващи в Христос. Точно там празниците и тяхното празнуване имат двухилядолетна история, запазила смисъла на всеки празник и утвърдила неговото тържество. Празникът в Църквата е траен образ, запечатан в колективното съзнание и превърнал се в социокултура, определяща цялата ни народопсихология. Който отрича подобна структурна и ясна система, генетически запечатана в ДНК-то ни, той има проблем с българщината, със собственото си самоопределяне и явно се кани да нанесе погром, ако не другаде, то в образователната ни система, защото най-силно възпитава социокултурата, тя, според Виготски, определя дори проговарянето на децата ни, а то – бъдещето им.

Последните дни от старата година и първите – от новата, са озарени с божествената светлина на Христовото Рождество. ***Продължава на стр. 2***

Това не е светлината от пищната коледна украса. Истинското небесно тайнство, пред което светът е притихнал в очакване, не може да бъде заменено нито от празничните песнички, нито от базарите и коледните разпродажби.

Неразбираема за мен, предполагам и не само, е внезапната поява на бъчви и кебапчета пред Храм-паметника „Св. Александър Невски“ точно в тази седмица на строг пост и молитва, както и окичването по Рождество на столицата ни с най-разнообразни езически символи. Хората, които планират, уреждат, заплащат и осъществяват подобни проекти, са едни истински антихристи.

Богословската наука е обяснила смисъла на този термин. Той далеч не означава „срещу Христос“, както повечето хора го разбират. Той означава „вместо Христос“, човек, който отклонява хората от Истинския Спасител, от Истинския Христос.

Точно така ни отклонява от истинския празник псевдопразненството със светлинките и щастливите мимолетни усмивки на всички, втурнали се да купуват шарени стоки и купища месо, с които да отрупат трапезата си.

Няма как да пропуснем факта, че цялата празнична помпозност не струва и пукнат грош, няма никаква духовна стойност на фона на празните и рушащи се храмове, обезлюдените села и градове и ширещото се беззаконие… Коледните светлини не могат да заместят липсата на справедливост и човещина в обществото ни, довели го, в последните години, до дълбока нравствена криза. И колкото потежка става тя, толкова повече светлинки и гирлянди ще изпълват празното пространство около нас, в опит да разсеят дълбокия духовен мрак.

В последно време се опорочи и още една наша красива и смислена традиция: коледарите, тези деца, обичани от всички и възпети през годините от най-талантливите ни поети. Бидейки неизменна част от културното ни наследство, самобитна и неповторима традиция, тяхното значение като че ли не се осмисля добре от съвременните ни фолклористи, а още по-малко – от читалищните ни дейци.

Какво са коледарите?

Припознати от църковната традиция и осмислени в светлината на всеизпълващото Христово Рождество, нашите коледари са един сложен събирателен образ едновременно на ангелите, които възвестяват настъпващото Рождество, на пастирите, които стават негови свидетели и на влъхвите, които пътешестват от далечни страни, за да се поклонят на Царя-Младенец. Мисля, че тук едва ли има какво съществено да се добави.

Нашият велик народен дух, запленен и преустроен от Рождественското тържество, най-вече в провинцията, по селата, преосмисля и нарежда всяка една къща, всеки един дом като пещерата, където се е родил Христос. Нима събраното домочадие, простата трапеза, турена върху слама, изобразените добичета на обредната питка, не пресъществяват именно онази чудна нощ? Разбира се, че е така. И именно тогава на вратата потропват коледарите, възвестявайки с песни светлата радост, под звездите, всред които всеки с вяра може да види Царската звезда…

При цялата тази ясна и добре подредена и сложена традиция, просъществувала стотици години, намери се някой многомъдър антихрист, който да пусне коледарите на двайсет и пети сутринта, когато тайнственото събитие вече е преминало, когато вече се е съмнало, празничната трапеза е разтурена, че даже и звездите вече не се виждат на небосклона.

…И тръгнали невръстните дечица в непрогледната сутрешна мъгла и оня ми ти вълчи студ, да обикалят из заспалите къщици, защото техните дейни самодейци просто не се сетили, че на двайсет и пети сутринта из селските църквици, там, където са останали такива, точно в тази сутрин задължително се служи Св. Литургия, на която и те, и техните подвластни коледари би трябвало да присъстват… Край. Нито дума повече.

С огромна радост подредих на осма страница някои от стиховете на Анна Молева: поетеса с голям талант, която пише само Християнска поезия. Тя щедро предостави новата си стихосбирка, чието представяне ще бъде на 25-ти този месец в София.

Четейки последното отпечатано стихотворение, се замислих върху поетично изречената очевидност, че времевия „крос“ ни пречи не само да виждаме и чуваме важните за човека уроци, но в тези наши забързани времена, ние дори бихме пропуснали и раждането на Христос. И ние го пропускаме, защото в една по-широка метафора, Христос се „ражда“ в много наши малки братя, нуждаещи се, бедни, гладни, недъгави. Ние сме оставили тяхната съдба в ръцете на държавата, на институциите, на бедните родители, но пищно и тържествено празнуваме, без да знаем какво. †

ТРЕТИ МАРТ – ЕМОЦИОНАЛНА И НЕЗАЛИЧИМА СТРАНИЦА ОТ БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ

От бр. 55

Хронологическата последователност на историческите събития ни задължава да разгледаме и основните моменти от последното българско въстание и най-важните моменти от протичането на Руско-турската освободителна война, която все пак е епицентър на всичко написано до тук.

Райна Княгиня (1856 – 1917)

В началото споменах, че английските и американски кореспонденти отразяват зверствата и клането, продължили цял месец при потушаването на Априлското въстание в Панагюрище, Петрѝч, Клисура, Дряново, Батак, Перущица, и в още около осемдесет населени места. В изтребването и опожаряването на над 300 български селища участва армия от 20 000 редовен аскер и над 100 000 добре въоръжени башибузуци и това е малка част от военните сили на Империята. По официални данни в Априлското въстание загиват и изчезват около 30 000 души, а три хиляди деца остават сираци. Анкетните комисии, създадени по-късно, не откриват сведения за убити турски жени и деца. Почти всички водачи на въстанието са избесени, малка част от тях доживяват до Освобождението. Няма да ни стигнат редовете тук да описваме зверствата, извършени за един месец в България, а както казах по-преди, това не е единствения опит за освобождаване със собствени сили. Няма историк в България, който да не потвърди, че въз основа на всички проучени сведения и източници повечето въстанически водачи действат с ясната представа, че ние никога не можем да постигнем военна победа срещу Османските имперски военни сили. Впрочем това е самата истина. Влизането на Ботевата чета в България с кораба Радецки не остава незабелязано. Из цяла Европа няма културен и интелигентен човек, който да не знае за трагичните събития в

Георги Бенковски (1843 – 1876)

България. Повече от двеста европейски вестници и списания публикуват над три хиляди писма, статии, дописки и др. Подписани са над 500 резолюции в подкрепа на българите… И въпреки това Макгахан казва: телата на разсечените българи викат за справедливост, а вие, управниците на Европа твърдите, че трябва да се запази „Status Quo”!!!

Когато на 2 май 1876 г. при изгрев слънце Георги Бенковски вижда горящото Панагюрище от връх Лесичец, изрича известните пророчески думи; „Моята цел е постигната. В сърцето на тиранина аз отворих такава люта рана, която никога не ще заздравее; вече никой няма да може да спре Русия да освободи България. Нека тя да заповяда!”. От друга страна тези негови думи не могат да не ни подсетят, че Русия не е съвсем сигурна за изхода от поредната си война с Османската империя, но явно след събитията около Априлското въстание и писмото на българския Екзарх,

Продължава в бр. 57

Анелия ***СЕНГАЛЕВИЧ***

ДИЛЕМА

Морето Черно и морето Бяло!
Запитах се: кое е по-солено?
Морето Бяло – в него са
сълзите
непресушени, бежански,
сиротни.

Морето Черно и морето Бяло!
Зачудих се: кое е по-горчиво?
Морето Черно – дъното му
пусто
на пропилян живот
ми заприлича.

Морето Черно и морето Бяло!
Захласнах се: кое е по-красиво?
Редуваха се буря и затишие,
докато станах гладка
като мида.

Морето Черно и морето Бяло!
Замислих се: кое е
по-прозрачно?
Надникнах в глъбините им
спокойни
и в мрака част от себе си
намерих.

Морето Черно и морето Бяло –
два бисера в сърцето ми
заспали. †

Свещ. Л. ***ЛАЗАРОВ***

РОЖДЕСТВО НАД ТЪРНОВГРАД

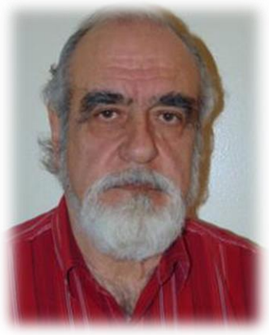
„Виши, виши се,
мой Сионе,
мой благолепен
Търновград“
Р. Радков

Ще дойде дълго чаканата зима,
ще се извие снежният повей…,
и в скромните ни хижи,
дето има
камини стари, пламък
ще затлей…

Ще затрептят сърцата
зад стъклата,
изписани от сутрешния мраз.
Добре дошли, вий празници
познати,
белязани от янтарен елмаз.

Спуснете се, безумни коледари,
по улиците стръмни на града;
макар и малки,
толкова сте стари,
че гоните от нас дори страха.

Тогава тъжните води на Янтра
ще светнат на Божич
от тържеството,
и ще празнува –
под звезди-брилянти,
Търново най-светлото си
Рождество. †

Лозан ***ТАКЕВ***

ИЗПРАВИ СЕ, НАРОДЕ

Прегърбени от привилегиите
досега,
от власт партийна и от коалиции,
те тръгват пак и днес не на шега,
а в строя – все едни и същи –
политиците…

изправят се, изправят се, вървят,
отново устремените към власт.
Въпросът е да се изправят този
път
и избирателите с правото
на глас!

НОВА ГОДИНА, НОВА ГАДИНА

И в старост пеем пак,
докле е младост!
И блика пак в очите
огнен плам…
Година нова хуква.
Радост, радост…
И всичко е до следващия щам.

Небето сякаш пак е от коприна.
И мислиш пак че твой
е този свят.
И радваш се на новата година,
преди да те застигне някой гад. †

Ген. Герги ***ПЕТРОВ***

ДИМИТЪР СПИСАРЕВСКИ – „Как ще се бия, аз сам си зная!“

В своето 1300-годишно съществуване България има не малко герои, известни и с неизвестни имена, но останали в нейната история с подвизите и саможертвата си в името на отечеството. Един от тях е Димитър Списаревски.

Кой е той? Български пилот, роден през 1916 г в град Добрич. Преди броени дни, през месец юли се навършиха 106 години от рождението му.

Заради това, че неговият баща, финансов инспектор, поръчва в кръчмата българския национален химн „Шуми Марица“ семейството е интернирано и се установява в град Лом, а след това живее в Белоградчик и София.

Димитър е буйно момче, обича лудориите, но и уроците му се отдават лесно. Проявява интерес към историята, негов любим герой е подполковник Калитин, защитавал Самарското знаме. Момчето расте като истински родолюбец. В София учи в елитната Втора софийска мъжка гимназия, в която има кръжок по авиация. Тук запламтява мечтата на младия добруджанец към небето, а новият му идол е летецът Христо Топракчиев, загинал при обсадата на Одрин /1912-1913 г./

Спайч, както го наричат съучениците му, е знаменосец, атлет, гимнастик, плувец и футболист, тренира бокс и борба. Не без проблеми след това завършва Военно училище. Разпределен е за летец – избор, който той отдавна е направил.

През 1938 година Спайч, заедно с още 14 българи, е командирован в Германия, във военно-въздушно училище. По време на опасното обучение загиват трима български кадети. Все пак Списаревски лети непрекъснато и е щастлив. Той избира да стане пилот на изтребител и дори побеждава германския си инструктор в тренировъчен въздушен двубой.

Отдих от строгата дисциплина и огромното напрежение, Спайч намира в различни бохемства, а веднъж дори напердашва петима германски летци. За всеобща изненада, не е откомандирован в България, дори не е наказан.

След едногодишно обучение в Германия, Списаревски се завръща в България като изграден летец. Става подпоручик, след това и поручик, но продължава да има проблеми с дисциплината, което значи – и с началниците си. Нерядко причинява повреди по самолетите при рискуваните си маневри. Веднъж заявява на свой сухоземен началник: Да, счупих колесника, защото аз летя. Вие не можете да го счупите, защото не можете да летите! Началниците знаят как да го накажат – да не лети за определен срок.

Все пак Списаревски е един от избраните през 1941 година да се обучава на модерните изтребители „Месершмит 109“. Германският инструктор му заявява, че ще бъде свален още в първия истински въздушен бой, тъй като действа, воден от емоции. Самоуверения българин обаче неднократно казва: „Как ще се бия, аз сам си зная! “

Спайч не бяга от конфликтни ситуации и определено има позиция по актуални въпроси на деня. Той измъква от ръцете на полицаи арестувана еврейка насред София и публично заклеймява антиеврейската политика. Неведнъж ругае германците за тяхната надменност, нищо че са съюзници. Не крие мнението си, че обявената „символична война“ на САЩ и Великобритания е грешка, защото когато вражеските самолети се появят, политиците ще се крият в мазетата, а летците ще поемат своя кръст.

1943 г. Един български пилот е изпратен край Ламанша, за да участва във въздушни учения и усвоява в бойни условия модерната тактика на германските летци.

На 20 декември същата година 60 „летящи крепости“ „Либърейтър“ Б-24 с охрана от 50 изтребители „Лайтнинг“ се насочват към София. Българските са многократно по-малобройни. Отбранявайки небето над столицата, в първия си и последен боен полет, Списаревски сваля една и се врязва със самолета си в друга „летяща крепост“, като сваля и нея, но загива и самият той. И до днес се гадае – ранен ли е бил, муниците ли е свършил, че прави жива торпила. Има сведения, че Списаревски не е изключвал и дори е мислил за съзнателно извършване на въздушен таран. Думите и делата при него се сливат в едно. Надъхвайки веднъж унилите колеги след гибелта на летец, той казва: По-добре е да загинеш във въздуха и да разбере цял народ, отколкото да умреш и никой да не разбере…

Смелият пилот постига своята цел – американските бомбардировачи не успяват да спуснат смъртоносния си товар върху столицата. Самолетът на самия Списаревски пада в околностите на София и само по сребърната верижка с кръстче разпознават овъгления труп на летеца. А той е едва на 27 години.

Димитър Списаревски – „лудата глава“, както са го наричали, сам избира да загине, за да спаси от ужасна смърт сънародниците си на земята. И това е повече от достатъчно, за да сведем глава пред паметта му.

Единственият оцелял от бомбардировачите – подофицер Робърт Хенри Ренър, по-късно моли да се види с майката на Списаревски, за да й предаде своите медали и ордени в знак на дълбоко уважение пред подвига на нейния син, а за нас, потомците, остават думите на смелия пилот: Ние сме българи и трябва да браним всичко българско. Името на България трябва да стои най-високо и да свети като слънце в сърцето ни. †

Боян ***БАЛКАНСКИ***

ВЕЛИЧИЕТО НА ЗЕНУБИЙСКАТА ПАЛМИРА

Спомени от Сирия

Петък е. Почивният ден в ислямските страни. След изморителните почвено-мелиоративни, хидрогеоложки и геодезични проучвания на голямата Аккарска равнина, от администрацията на институт „Водпроект” ни разрешават да посетим величествената в миналото Палмира – част от античния свят, включен в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. Потегляме с джипове от Тартус (в сирийското Средиземноморие), където сме отседнали. Насочваме се на изток, по шосето за Хомс, третият по големина сирийски град след Дамаск и Халеб. Пътуваме по магистралата край познатите ни зеленчукови и овощни градини с лимони, портокали и грейпфрути, фъстъчени и готови за жътва пожълтели житни ниви. От дясната ни страна се виждат високите (до 4000 м. н. в.) ливански планини, а в обратната посока – полуголи планински възвишения с черни вулканични (базалтови) скали.

Преминаваме през сирийската Бекаа, високо над която се извисява крепостта „Крак де Шевалие”. Пресичаме р. Оронт (Обратната река), която, подобно на нашия Искър, пресича високи планински вериги на север, вместо да поеме по основния земен наклон към морето. Пред нас се появява Хомс – градът, в който също има български специалисти в областта на земеделието и водното стопанство, но на сирийска служба. През селището се придвижваме бавно. Разглеждаме. Минавайки край групи от хора често

чуваме изразите като „мархаба” (Здравейте!), „хатъркум” (Довиждане!), „бисмал-лах” (Благодаря на Алах!).

От тук нататък продължаваме пътуването по обикновено шосе. Отдалечени само на около 90 км. от Средиземно море, климатът започва да се променя невероятно бързо. Преминава от степен в полупустинен и пустинен. Горещината се засилва все повече. Температурата надминава 45°С. По телата ни се стича пот, но ние сме волеви българи и трябва да осъществим нашата „палмирска” цел, на 150 км. на изток от Хомс. Молим се на Бога да не ни срещне „шàрги”-то (пустинният вятър).

Според библейско сказание, в миналото, от двете страни на този път, е имало маслинови гори и хладни сенки. Сега по оголената земя жълтеят дребни и редки треви, с които задоволяват глада си много овчи стада по тези почти безлюдни територии. Срещат се и единични туфи от сухоустойчиви и соленоустойчиви растения, с много дълбоки корени. Тук овцете не са като нашенските. Те имат къса кръгла опашка, в която могат да се натрупат мазнини до четири килограма, които да служат като резервни хранителни запаси при по-продължителен глад. Продължаваме уморителното пътуване, преминавайки през няколко малки селца. Тук-таме се виждат сондажни кладенци. Оглеждаме ги. Един бедуин от близкия „шадър” (шатра) ни казва, че те достигат на дълбочина над 400 м. Използват се за водопой на овце и камили, въпреки че водата е в различна степен солена.

Околната гледка ме навежда на дълбоки размисли за бедуините, които, според историците, първоначално населяват само централните райони на Арабския полуостров, а покъсно техни владения стават сирийските и египетските пустини в северните части на Африка. С вродено чувство за независимост те неведнъж влизат в бой с близки и далечни врагове – англичани и французи. Говорят арабски език и изповядват исляма. Отглеждат предимно овце и по-малко кози, придружавани от камили. До неотдавна живели на родове, със собствена („гербова”) татуировка. Трудно свикват с новите форми на държавно управление. За да си „пречупят” бита сирийската администрация влиза в контакт с тях само чрез избраните от тях вождове – шейхове (старейшини). За бедуините старейшината е „мъдър баща” и „суров съдник”, т.е. родител и съдия. За всяка най-дребна неприемлива постъпка прилагат строгите соломонови закони. При такива случаи присъдите не се разтакават с месеци и години, а се изпълняват веднага от изправения до шейха едър като Херкулес и намръщен съдияизпълнител (екзекутор).

Прехвърляме заоблена хълмиста височина и пред нас се показва оазис, в който са разположени древната Палмира и съвременното градче зад нея – Тадмор. Мислено се пренасяме векове назад. Това е цветущата Палмира към и през която са вървели денонощно кервани със скъпоценни товари – златни накити, много скъпи тъкани, многообразни ухаещи източни подправки. До тук са превозвани: от Китай – коприна, от Персийския залив – бисери (перли), от Персия – килими, от Финикия – пурпурни и други цветни украшения, от Сирия – пшеница и вино.

В старите хроники е записано, че градът е основан от Соломон, за да отблъсква арамейските орди, които са достигали бреговете на р. Ефрат. Открити са данни, че по това време градът се е казвал Тадмор. При Тиберий (14-37 г.) селището е наречено с римското наименование – Палмира, т.е „Градът на палмите”. Навуходоносор го срива до основи, но отново бива построен. Следва опустошение на града от император Траян. Друг римски владетел (Адриан), в 129 г., решава да възстанови величествената и изящно красива Палмира, като я остави независима от Рим, но да носи неговото име – Адрианопол (Адриана Палмира). При Септимий Север обаче (211 г.) градът е окончателно включен в римските владения със статут на колония. Но Палмира процъфтява, превръщайки се в един от големите градове на Изтока, в който започва да се създава своеобразна култура, съчетавайки античните с източните елементи.

През 267 г. на палмирския престол се възкачва легендарната Зенубия (Зенувия) Септимия (по палмирски – Зубайдат Бат Заббаи), вдовица на убития цар Оденат II. А той е убит след заговорничеството на Зенубия срещу него, за да бъде наследен не от първородния му син Иродиан (от друга съпруга), а от родения от нея син Вахбаллат (Бабалатус).

Още като регент Зенубия променя политиката. Сближавайки се с персийците тя не се побоява да влезе в конфликт с Рим. Основна роля за това решение има главният ѝ съветник Дионисий Касий Лонгин, към когото (и единствено от мъжете) проявявала интерес. Той е философ-

мистик, загадъчен, мрачен, надменен и жесток. А популярната жена, според „История на императорите”, е „необикновено красива, с матова кожа, черни очи и бели като бисери зъби”. Обича да се появява в пурпурни дрехи и с шлем (както е изобразена на банкнотата от 100 сирийски лири). Освен това Зенубия е високо просветена. Говори на египетски, латински, гръцки и други езици. Познава много добре историята на източните народи. Затова императорът на Великата римска империя се опасява, че тази жена застрашава и Рим.

По това време столицата на Палмира (Палмирения) достига своя връх на красота и културен разцвет. Тогава в нейните граници влизат Сирия и Египет, Мала Азия и част от Арабския полуостров. Придворните и други летописци, поети, музиканти и певци обграждат с постоянен тайнствен ореол името на Зенубия.

Смелата и горда владетелка не се стъписва от възникващите предизвикателства. Смята се, че по военен талант тя не отстъпва на своя съпруг, с когото винаги участва във военните му походи. Тя вселява храброст у войската, която в 273 г. надминава 70 000 копия.

Хитро се възползва от войната на Клавдий с готите, за да разшири своите владения. В този период Римската империя преживява тежка криза. Властолюбивата царица използва удобния момент и нахлува в Египет. Побеждавайки там римската войска, получава плодородната долина Нил. Главозамаяна от успехите си, навлиза в Мала Азия чак до Босфора.

Новият римски император Аврелиан (между 270 и 275 г.) започва преговори със Зенубия, за да върне на Вахбаллат титлата от баща му Оденат. Но тя се обявява за независима.

Продължава в бр. 57